

Manuela Tăbăraș

**Obligațiile și răspunderea
asigurătorului
în contractul de asigurare**

Editura
Hamangiu

Capitolul I.

Considerații introductive

*În grădina în care crește arborele
cunoașterii, acolo-i paradisul*

Friedrich Nietzsche

Secțiunea 1. Geneza și evoluția istorică a asigurărilor. Scurtă incursiune asupra evoluției istorice a obligației și răspunderii asigurătorului

Considerăm că este oportună cunoașterea istoriei asigurărilor pentru a înțelege procesele care au impulsionat nașterea, dezvoltarea și evoluția asigurărilor, pasul uriaș pe care societatea l-a făcut în procesul de securizare a vieții sale economico-sociale, pentru a ne explica mai facil instituțiile actuale din domeniul asigurărilor și pentru a putea înainta propuneri, sugestii de îmbunătățire a cadrului juridic prezent relativ la asigurări.

§1. Evoluția istorică a asigurărilor mondiale, a contractului de asigurare, cu aplecare asupra evoluției obligației și răspunderii asigurătorului

Nevoia de suportare colectivă a pagubelor, de acoperire împotriva riscurilor îndeosebi ce afectau patrimoniile se pierde în geneza omenirii, experiența dovedind că pierderile sunt mai ușor de suportat atunci când sunt împărțite între mai multe persoane.

Din Egipt datează o arhaică dovadă a *suportului colectiv*, în ipoteza unui prejudiciu individual, reprezentată printr-un document scris, din jurul anilor 4.500 î.Hr. din care rezultă că tăietorii în piatră constituiau un *fond mutual de întrajutorare* prin contribuțiile tuturor membrilor „*comunității profesionale*”, fond ce era destinat acoperirii pagubelor provocate de riscurile convenite a fi acoperite^[1].

[1] I. SFERDIAN, *Dreptul asigurărilor*, Ed. C.H. Beck, București, 2007, p. 1.

Protejarea împotriva riscurilor reprezenta o practică însușită și de comercianții chinezi, care, pentru a-și asigura o *dispersie a riscurilor*, distribuiau marfa pe mai multe corăbii în ideea protejării cât mai eficiente a transportului și diminuării riscurilor determinate de acesta.

Codul lui Hammurabi^[1] cuprinde de asemenea indicii referitoare la căi alese de comercianți, dar și transportatori, privind diminuarea riscului generat de călătorie, prin ulterior perfecționatele împrumuturi maritime.

Din scriptele antichității ateniene rezultă că Solon^[2] a fost promotorul asigurării de tip obligatoriu, acesta cerând castelor profesionale să constituie un *fond alimentat lunar din care urmau a fi acoperite eventualele pagube suportate de cotizanți*^[3].

În Palestina identificăm practic *geneza mutualității*, dar și a asigurării de animale, în citatul istoric „*fiecăruia dintre noi căruia i-a pierit un măgar prin hoții sau prin animale sălbatice îi vom procura un altul*”^[4].

Odată cu dezvoltarea comerțului maritim, civilizațiile din bazinul Mării Mediterane, din Asia și Orientul Mijlociu au inițiat anumite *tehnici de asi-*

[1] Rege al Babilonului ce a domnit între 1792-1750 î.Hr. care, prin campaniile sale militare, a reușit să cucerească și să supună statele mesopotamiene vecine (Mari, Uruk, Isin, Larsa), devenind astfel întemeietorul primului imperiu babilonian. A rămas în istorie mai ales prin codul de legi care îi poartă numele, păstrat integral (în forma originală) până în zilele noastre, datat din anul 1785 î.Hr., gravat pe o stelă de bazalt negru înaltă de 2,25 m și descoperit de o echipă de arheologi francezi la Susa, în 1901-1902, fiind păstrat astăzi la Muzeul Luvru (Paris). El cuprinde 282 articole și sistematizează într-o formă riguroasă regulile juridice aplicate la Babilon în secolul al XVIII-lea î.Hr. A se vedea <https://en.wikipedia.org/wiki/Hammurabi>.

[2] Legislator grec, poet și faimos om de stat atenian care a trăit în perioada 640/638-560/558 î.Hr. S-a născut în Atena dintr-o familie de nobili eupatrizi, nu a fost prea bogat de la origine, dar a acumulat avere prin comerțul maritim. A fost considerat printre cei „Șapte Înțelepți” ai Greciei antice. Solon a redactat un nou cod legislativ — *Constituția lui Solon*. El împarte populația Atenei în patru categorii structurate după avere, fiecare categorie primind separat drepturi politice. Reformele sale au oprit declinul economic și moral al Atenei și au pus bazele democrației ateniene (<https://en.wikipedia.org/wiki/Solon>).

[3] I. RÂMNICEANU, *Asigurările de stat în Republica Socialistă România*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p. 10.

[4] G. HAMON, *Histoire générale de l'assurance*, Paris, 1900, p. 17; D. POPESCU, I. MACOVEI, *Contractul de asigurare*, Ed. Junimea, Iași, 1982, p. 9 sau în A. PUȘCĂ, *Contractul de asigurare*, teză de doctorat, nepublicată, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române.

gurare empirice ce au evoluat în timp în noi instrumente de înlăturare a riscurilor, grație dezvoltării domeniilor noi de activitate și creșterii volumului activității comerciale. În Babilon, Fenicia proprietarii corăbiilor formau de asemenea asociații în scopul suportării în comun a pagubelor (pierdere vas, încărcătură, jaf etc.).

Pericle, în secolul V î. Hr. a organizat *corporații*^[1] în cadrul cărora membrii se întrajutorau în caz de deces, boală sau incendii.

Într-o scrisoare a lui Cicero din anul 50 î. Hr., acesta îi cere unui terț să *garanteze o sumă de bani* care trebuia transportată la Roma, conținutul scrisorii sugerând o formă primară de contract de asigurare.

O sută de ani mai târziu, împăratul Claudius *și-a asumat riscul* pieririi mărfii importate din cauza furtunilor, fiind, *pentru prima dată în istorie, identificat și precizat riscul asigurat*^[2].

Din epoca romană se cunoaște instituția *foenus nauticum* sau *împrumutul maritim*, în baza căruia proprietarul încărcăturii primea o sumă de bani cu titlu de împrumut de la căraș, iar dacă corabia ajungea la destinație, suma primită era returnată transportatorului, această procedură constituind o modalitate de garantare a executării transportului și de asigurare împotriva riscului de pierire a mărfii sau a vasului^[3].

Există dovezi că acest contract de împrumut a fost utilizat de mai toate populațiile bazinului Mării Mediterane, pentru ca, odată cu momentul adoptării vămii de imperiul roman, acesta să se reinventeze sub forma incipientă a viitoarelor contracte de asigurări^[4].

Astfel, este indubitabil că *asigurările maritime au reprezentat principala formă de asigurare* uzitată pe larg în bazinul Mării Mediterane, dar și în mările din jurul vechiului continent, ceea ce justifică faptul că *cel mai vechi contract de asigurare* descoperit și conservat până în zilele noastre a fost unul maritim redactat la Genova în 1347^[5]. Tot la Genova a fost

[1] Les Hétairies. A se vedea École nationale d'assurances, *Manuel international de l'Assurance*, Ed. Economică, Paris, 1998, p. 4-5.

[2] École nationale d'assurances, *op. cit.*, p. 5; V. CIUREL, *Asigurări și Reasigurări: Abordări teoretice și practici internaționale*, Ed. All Beck, 2000, p. 5-6.

[3] D. POPESCU, I. MACOVEI, *op. cit.*, p. 10.

[4] C.F. TRENERRY, *The origins and Early History of Insurance*, Londra, 1926, p. 107-124, și în V. CIUREL, *op. cit.*, p. 5.

[5] École nationale d'assurances, *op. cit.*, p. 4-5.

fondată și prima companie de asigurări maritime în 1424^[1].

Împrumutul maritim a fost interzis în anul 1234 de către Papa Grigore al IX-lea, deoarece existau foarte multe abuzuri din cauza dobânzilor foarte mari.

În Europa Evului Mediu, asociațiile meșteșugărești (a lucrătorilor, a vânătorilor etc.) se organizau în corporații care erau constituite pe baza solidarității între membri. Aceștia erau despăgubiți în caz de incendiu, de accident de muncă, de boală etc. Astfel, *Gildele*, corporații specifice epocii, cunoscute mai cu seamă în vestul Europei, *acordau*, urmare cotizațiilor strânse de la membrii săi, *despăgubiri pentru pierderile* suferite de aceștia în caz de incendiu, naufragiu sau furt.

Asigurările au început să ia *formă scrisă, contractuală*, fiind redactate adeseori de specialiști, curtieri, apoi notari, iar acestea cuprindeau evenimentele generatoare de pagube asigurate (calamitățile naturale, incendiul, riscurile mării, pirateria etc.). La 10 iulie 1397, într-un act de asigurare se stipula că sunt acoperite de asigurare „riscurile pe care asiguratorii le suportă de la Dumnezeu ori de la oameni, de mare, incendiu, aruncare în mare, de oprire din partea seniorilor comunelor ori altor persoane, de represalii și de orice alt caz, întâmplare sau sinistru, care în orice chip ar fi, ar putea să se întâmple ori s-au întâmplat și oricare ar fi cazurile și în orice condiții s-ar întâmpla, cu excepția acelor care privesc leștul și vama”^[2].

Tot în Italia au fost *sistematizate*, se pare pentru prima dată în istorie, normele privitoare la asigurări într-un singur act numit „*De asiramentis contra in prezeti regula non faciendis*” apărut în 1983^[3].

Astfel, dacă la început, asiguratorul era o persoană fizică, iar asigurarea, ca instituție nu avea valențele celei actuale, fiind mai degrabă un joc, o prinsoare, ulterior, asiguratorii s-au grupat în corporații, cu atribuții chiar și jurisdicționale.

[1] FR. COUBAULT, C. ELIASHBERG, *Les grands principes de l'assurance*, Ed. L'argus de L'assurance, Dalloz, 2007, p. 16; École nationale d'assurances, *op. cit.*, p. 5. Este interesant de remarcat etimologia unor termeni specifici asigurărilor, cum ar fi cuvântul „*poliță*” destinat să desemneze contractul de asigurare în franceză, engleză sau română ce provine din italianescul „*polizza*”, adică certificat, dovadă. De asemenea cuvântul „*primă*” folosit atât în limba franceză, cât și în engleză sau română vine de la expresia italienească „*prima*”, ce desemnează suma plătită înaintea transferului riscurilor de la asigurat la asigurator.

[2] D. POPESCU, I. MACOVEI, *op. cit.*, p. 11-12.

[3] A. PUȘCĂ, *op. cit.*, p. 11.

Contractul de asigurare a fost introdus în comerț prin natura faptelor și din dorința oamenilor de a se pune la adăpost de capricii sau noroc, cum spunea Emerigon în *Tratatul său de asigurări și de contracte* în 1783^[1].

Dacă, inițial, asigurările nu se bucurau de o bună reputație, datorită forței lor preponderent coercitive, așa cum prevedeau primele *acte normative*^[2] privitoare la asigurări, prin *Ordonanța de la Barcelona* din 1435-1484^[3], imaginea asigurării s-a îmbunătățit atât prin trecerea de la dirijism la liberalism, prin schimbarea mentalităților cu privire la comerț, cât și prin reglementarea judicioasă a domeniilor tradiționale ale asigurării (s-au instituit reguli stricte privitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească riscul, cu privire la interes, dar și privitor la forma de încheiere a contractului de asigurare)^[4].

Începând cu sec. XVI, nord-vestul Europei devine mecca asigurărilor moderne în Europa, *Anvers-ul, iar mai apoi Amsterdamul devenind centrul comerțului european*, piețe financiare redutabile ale evului mediu și ale epocii moderne, *obârșea bursei, a asigurărilor, în speță a pieței de capital*.

Din aceeași perioadă începe să-și facă simțită prezența, dar și influența *Anglia*, o țară de comercianți, favorizată geografic și care *tinde și ajunge să devină un simbol al asigurărilor mondiale*, îndeosebi, dar nu numai, prestigiului mondial al companiei Lloyd's.

Potrivit unor izvoare, prima „instituție” creată în domeniul asigurărilor datează din 1310, fiind creată la Bruges (centru comercial important al evului mediu, mai cu seamă datorită comerțului cu lână), sub denumirea *Camera de asigurări din Bruges*, cu rolul principal de a asigura împotriva riscurilor maritime pe comercianți^[5].

[1] EMERIGON, *Traité des assurances et des contrats Marseille*, 1783, citat în *Ecole Nationale d'Assurances de Paris, op. cit.*, p. 6.

[2] Sunt cunoscute reguli normative incipiente datând din sec. XIII și urm., cum ar fi: *Les Roles d'Orleron* din 1266, *Les Lois de Wisby* din 1288 sau: *Les regles de la Chambre d'assurances de Bruges* din 1310, *Le Giudon de la Mer, Rouen*, 1556 – cuprinzând o foarte interesantă definiție a asigurării sau *Ordonanța asupra asigurării* din 1563, la Anvers.

[3] În realitate, 5 ordonanțe, denumite și legislația catalană. J. BIGOT (COORD.), J. BEAUCHARD, V. HEUZE, J. KULLMANN, L. MAYAUX, V. NICOLAS, *Traité de droit des assurances*, Ed. L.G.D.J., Paris, 2002, vol. III, p. 1-3.

[4] A. PUȘCĂ, *op. cit.*, p. 11.

[5] V. CIUREL, *op. cit.*, p. 8, și în V. NEMEȘ, *Dreptul asigurărilor*, Ed. Hamangiu, 2009, p. 4.

În Anglia avem, în anul 1576, constituită ca instituție „*Camera de Asigurări*”^[1], cu rol de registratură a tuturor contractelor de asigurare, pentru evitarea supraasigurării sau dublei asigurări, guvernul răspunzând de executarea poliței, dar și de soluționarea conflictelor dintre asigurați și asigurători^[2].

În sec. XVII-XVIII apare în vestul Europei (la început în Franța, mai apoi în Anglia, Germania, Olanda) un sistem incipient al asigurărilor de viață, denumit „*tontine*”^[3], în baza căruia creditorii statului primeau rente viagere în locul dobânzilor^[4]. În aceeași perioadă, în Londra, după incendiul catastrofal din 1666^[5] s-au inovat asigurările contra incendiului, sub forma asociației *Friendly Society*, pentru ca în 1726 în Anglia să se înființeze *Sun Fire office*, iar în 1750^[6] să fie creată pentru prima dată la Paris prima societate de asigurări contra incendiilor denumită „*Chambre Generale des Assurances*”^[7]. Dincolo de ocean, în America, la inițiativa lui Benjamin Franklin se înființează în anul 1752 „*Philadelphia Contributionship*”, cu competențe în materia asigurării locuințelor împotriva riscului de incendiu^[8].

Londra devine polul asigurărilor maritime, contractele de asigurare încheiate în această perioadă acoperind împotriva pericolelor maritime atât nava, cât și încărcătura, echipajul și proprietarul acesteia. După faptul

[1] *Chamber of Assurances*.

[2] Hotărâre a Parlamentului de la începutul sec. XVII. A se vedea I. SFERDIAN, *op. cit.*, p. 3.

[3] Denumire inspirată după numele creatorului acestui sistem incipient, precursor al asigurărilor de viață, finanțistul italian Lorenzo Tonti care a inițiat asociații de persoane constituite pe o durată determinată de 10, 15, sau 20 de ani, în care aceștia puneau în comun fonduri, care se capitalizau pentru ca la expirarea duratei asocierii acestea să se împartă fie între aceia care supraviețuiau, fie între moștenitorii participanților decedați. A se vedea FR. COUIBAULT, C. ELIASHBERG, *op. cit.*, p. 17.

[4] A. PUȘCĂ, *op. cit.*, p. 12.

[5] Celebru incendiu din Londra a distrus 13.000 de locuințe și 100 de biserici într-un cartier cu 400 de străzi.

[6] V. ONACA, *Contractul de asigurare de bunuri*, teză de doctorat, 2001, Universitatea București, Facultatea de Drept, nepublicată, p. 9.

[7] Y. LAMBERT-FAIVRE, L. LEVENEUR, *Droit des assurances*, ed. a 12-a, Ed. Dalloz, 2005, p. 5.

[8] V. ONACA, *op. cit.*, p. 10.

că se putea asuma riscul și într-un anumit procent, acești garanți au dobândit denumirea de subscriitori.

Evoluția notoriei companii engleze de asigurări Lloyd's a reflectat *dinamismul pieței britanice a asigurărilor*, Edward Lloyd punând la dispoziția armatorilor, bancherilor și altor categorii interesate un pachet de informații^[1] și produse financiare care vor conduce la o „bursă de asigurări unice în lume”^[2].

Tot în această perioadă sunt înregistrate primele informații referitoare la *introducerea „instituției” reasigurării*. Astfel, prin Legea engleză din 1746, denumită Legea pentru reglementarea asigurării navelor aparținând supușilor Marii Britanii și mărfurilor sau efectelor încărcate pe ele, se reglementează în mod expres activitatea de reasigurare. Aceleași referiri le regăsim mai târziu, în 1800 în Tratatul lui James Alan Park, numit *A system of law of marine insurance*, iar Legea Timbrului, adoptată de Parlamentul englez arată, în 1891, că „asigurătorul din cadrul unui contract maritim are un interes asigurabil în riscul său și se poate reasigura în legătură cu el”^[3].

Schimbările economice, dezvoltarea comerțului au sporit riscurile, determinând apariția unor noi instrumente de înlăturare a acestora. Astfel, la Leipzig, în 1832, a fost înființată *prima societate germană de asigurări pentru vite*. *Asigurările contra incendiilor s-au extins* pe categorii de bunuri imobile. În Scoția, în sec. XVII a fost introdusă *asigurarea de grindină*, iar în sec. XVIII apar *asigurările de accidente*, luând naștere în Marea Britanie *prima societate de asigurări de viață*, denumită *Societate amicală pentru asigurări veșnice*. La apariția asigurărilor de viață a contribuit și evoluția studiului matematicii, fiind relevant studiul *geometriei riscului* al lui Blaise Pascal^[4] din 1654, pentru ca, în 1693, astronomul englez Edmond Halley să creeze primul grafic al mortalității^[5]. În același secol, în Franța, își fac debutul *asigurările de răspundere civilă* create

[1] *Lloyd's news*, urmată de *Lloyd's list*, publicații săptămânale. D.A. CONSTANȚINESCU, M. DOBRIN, A.M. UNGUREANU, D. GRĂDIȘTEANU, *Tratat de asigurări*, Ed. Semne 94, București, 1999, p. 17; în același sens, și V. CIUREL, *op. cit.*, p. 84-107 și I. SFERDIAN, *op. cit.*, p. 3.

[2] FR. COUIBAULT, C. ELIASHBERG, *op. cit.*, p. 16.

[3] V. CIUREL, *op. cit.*, p. 10-14.

[4] Blaise Pascal.

[5] FR. COUIBAULT, C. ELIASHBERG, *op. cit.*, p. 17.

pentru acoperirea pagubelor create de proprietarii de cai și trăsură, iar mai apoi privitor la răspundere proprietarilor de fabrici față de prepuși.

Crash-ul financiar al anilor 1720^[1] din Londra a determinat Parlamentul să restrângă dreptul companiilor de a încheia asigurări maritime^[2], iar clauzele poliței Lloyd's au devenit obligatorii pentru toți asigurătorii maritimi, ceea ce a creat un mare avantaj acestei companii, ce supraviețuiește și astăzi ca una dintre cele mai importante companii de asigurări la nivel mondial.

La sfârșitul sec. XIX apar și se dezvoltă marile companii de asigurări, cum ar fi: American Credit Indemnity Company (1893) din Statele Unite ale Americii, Ocean Accident and Guarantee Corporation^[3] (1885) din Regatul Unit și Hanseatische See und Allgemeine Versicherungsgesellschaft (1898) din Germania sau Les Assurances generales (1816)^[4], A la Nationale, în Franța, urmate de companii puternice contemporane, cum ar fi Compagnie Belge d'Assurance Credit, Allianz sau Kreditversicherungsbank etc.^[5]

Odată cu secolul al XX-lea, asigurările au cunoscut o dezvoltare crescândă, amplificată și de progresul economic, de dezolarea rapidă a societății, de creșterile demografice și exodul rural, de creșterea nivelului de trai și a speranței de viață, de frecvența raporturilor comerciale, economice, de industrializare, dar și de conștientizarea avantajelor evidente ale asigurării, societatea și nevoile ei generând noi forme de asigurare, din ce în ce mai diversificate, adaptate tuturor riscurilor, de la cele tradiționale, obișnuite, până la cele mai avangardiste (împotriva ploii, împotriva monstrului din Loch Ness etc.), practicându-se de societăți de asigurare flexibile și invocatoare, asigurări mai puțin obișnuite, ce urmăresc protejarea picioarelor fotbalistilor, a vocilor cântăreților etc. Astfel, individul a realizat că a câștigat în lupta cu aceste ultime secole din ce în ce mai multă libertate și independență, dar a pierdut în egală măsură din siguranță, securitate,

[1] Cunoscut sub denumirea South Sea Bubble.

[2] Doar două companii inițial puteau încheia aceste asigurări: London Assurances și Royal Exchange. A se vedea I. SFERDIAN, *op. cit.*, p. 3-4, V. NEMES, *op. cit.*, p. 5.

[3] Societatea a fost dizolvată abia la 23 decembrie 2005, așa cum rezultă din www.aviva.com/.../ocean-accident-and-guarantee-corporation.

[4] Societatea a fost absorbită de grupul german Allianz în 2009. Pentru detalii fr.wikipedia.org/.../Assurances_générales_de_France.

[5] Pentru conformitate, și în S.P. GAVRILĂ, *Contractul de asigurare a creditelor pentru export*, Ed. Hamangiu, 2008, p. 7.

pierdere ce se impune a fi înlocuită sau susținută prin asigurări facultative, dar și obligatorii, impuse de legislativ.

§2. Evoluția istorică a asigurărilor în România și a legislației românești privitoare la asigurări și contractul de asigurare cu aplicare directă asupra obligațiilor și răspunderii asiguratorului în raportul istoric de asigurare

2.1. Evoluția istorică a asigurărilor în România

2.1.1. Studiul asupra antichității, evului mediu, perioadei moderne și contemporane până la revoluția din decembrie 1989

Cunoașterea, ca stare mentală, dar și ca formă a conștiinței, chiar cea mai înaltă formă de conștiință pe care omul o poate avea, este prima treaptă a evoluției umane și pentru a înțelege și proiecta evoluția pieței asigurărilor la nivel național, dar și integrat european sau mondial, trebuie să ne cunoaștem istoria și procesele care au impulsionat nașterea, dezvoltarea și evoluția asigurărilor în România.

Prima formă de „asigurare” cunoscută pe meleagurile noastre în evoluția procesului istoric de diminuare/acoperire a riscului a fost cea a animalelor, cunoscută și sub numele de „hopsa”, ce avea drept rol întrajutorarea sătenilor dintr-o localitate în cazul accidentării și sacrificării de necesitate a animalelor.

Primele organizații de sine stătătoare cu rol de întrajutorare s-au născut în *Transilvania*, odată cu apariția *breslelor de meseriași*, în *Transilvania* fiind întâlnite în sec. XVIII și asociații pentru stingerea incendiilor^[1].

2.1.2. Perioada modernă

Tratatul de la Adrianopol din 1829 a creat premisele intensificării comerțului, în special a aceluia cu cereale, ceea ce a condus la creșterea nivelului economiei naționale, dar și al dezvoltării mecanismelor capabile să o întrețină, cum ar fi acele legate de asigurări.

Prima societate propriu-zisă de asigurare din România s-a născut la 24 iulie 1848, la *Brașov*, și practica asigurări de viață, în urma căreia la sfârșitul

^[1] La Brașov a fost înființată, în anul 1744, Casa de Incendiu.

perioadei de asigurare, cotizanții urmau a beneficia de o rentă viageră anuală. „*Societatea pentru facilitatea înmormântărilor*” a fost prima societate mutuală de asigurări înființată în Țara Românească în 1852 de preotul paroh al bisericii evangheliste din București, putând fi membru al acesteia orice persoană, cu excepția celor bolnave. „*Casa de ajutor mutual a muncitorilor tipografi*” a fost fondată în 1860 tot în București ca o societate mutuală care se obliga să aloce membrilor săi un împrumut fără dobândă în caz de nevoie sau un ajutor nerambursabil în caz de șomaj sau boală, acordând totodată pensii copiilor și soției supraviețuitoare a asociatului decedat^[1].

Cu toate acestea, există o reticență față de asigurări și o neîncredere în importanța acestei instituții reflectată, de exemplu, în refuzul municipalității Iași de a asigura împotriva incendiului edificiile comunale, pe motiv că municipalitatea dispune și plătește pompieri.

Spre sfârșitul sec. XIX au apărut în România instituții de asigurări ca cele din Europa occidentală care puteau fi împărțite în *societăți mutuale de asigurări, societăți anonime de asigurări sau agenții ale unor societăți de asigurări din străinătate*.

Au devenit faimoase societăți de asigurări, cum ar fi *Transilvania* (înființată în 1866), *Dacia* (înființată în 1871^[2]), *România* (înființată în 1873), ultimele două fuzionând, *Naționala* (înființată în 1882), *Generala* (înființată în 1897^[3]). Prin fuziunea societăților Dacia-România (1881) și Națio-

[1] A. Pușcă, *op. cit.*, p. 18-19.

[2] Societatea de asigurări Dacia se înființează printr-un Înalt Decret Domnesc în anul 1871 cu un capital de 3 milioane de lei, iar interesul stârnit în rândul populației este unul deosebit. Printre membrii fondatori se numără personalități marcante ale vremii cum ar fi: B. Boerescu, T.F. Negroponte, G. Gh. Cantacuzino, M. Ghermani, Th. Mehedințeanu, Șt. Ioanide, C. Deroussi, V.C. Porumbaru și Alexandru Zissu. În anul 1873 se înființează, susținută de personalități, precum Beizadea D. Grigore Ghica, principele Al. B. Știrbei, Mihail Kogălniceanu, România, cu un capital de 2 milioane lei. În anul 1881, cele două societăți fuzionează formând astfel societatea Dacia-România, care va desfășura o activitate prosperă în timp, rezistând până după al doilea război mondial. A se vedea <http://aradblog.wordpress.com/tag/societate-de-asigurari>.

[3] A fost înființată în anul 1897 la Brăila de către pătura comercianților locali și din Galați, având capital mixt: românesc și prin participarea băncii Marmorosch, Blank&Co. Doi ani mai târziu, societatea își mută sediul la București schimbându-și și numele în Generala – Societate Română de Asigurări Generale. Urmele acesteia

nala a luat ființă prima Societate Română de Reasigurare. Caracteristica acestor societăți de asigurări era numărul restrâns de domenii în care asigurările erau aplicate, domeniile în care aceste societăți activau fiind asigurările împotriva incendiilor și asigurările de viață.

Cu toată această bruscă expansiune de societăți de asigurări, acestea nu beneficiau de un cadru normativ riguros și suficient și nu răspundeau nici pe departe nevoilor de acoperire a riscurilor generate de specificul economiei românești bazate pe agricultură și creșterea animalelor. Asigurările agricole s-au dezvoltat mult mai târziu datorită reformelor agrare din 1864 și, oricum, insuficient nevoii reale din acest domeniu. Acceptarea de către asigurător a riscului de grindină era însoțită de polițe împovărătoare conexe, cum ar fi asigurările de viață ale agricultorului și familiei acestuia, de accidente și incendii, iar cererile de despăgubire erau onorate condiționat de prelungirea polițelor conexe arătate mai sus.

2.2. Evoluția istorică a legislației românești privitoare la asigurări

2.2.1. Perioada interbelică

Până în anul 1930, România a fost *singurul stat din Europa lipsit de o lege care să reglementeze industria asigurărilor*. Până la Legea timbrului din anul 1927 (modificată prin Legea nr. 156/1937, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 81 din 7 aprilie 1937), contractele și polițele de asigurare nu erau sub protecția legii care să apere atât interesele asiguratului, cât și ale asigurătorilor. Din acest motiv, a fost o perioadă când societățile de asigurare *se înființau și activau clandestin făcând concurență neloială*, practicând prime de asigurare scăzute care nu acopereau riscurile asigurate, ceea ce a generat falimentul acestora și compromiterea ideii de asigurare.

De asemenea, lipsa unor reglementări privind întreprinderile private de asigurare și reasigurare, lipsa controlului activității de asigurare și a conduitei prudențiale până în 1930 a făcut ca o parte din societățile de asigurare intrate în țara noastră să se retragă sau să-și restrângă aria de activitate și sfera riscurilor acoperite.